

SPOLNI RAZVOJ DJETETA

DOJENAČKA DOB (prva godina života)

Razvoj spolnog ponašanja kod djece odvija se kroz igru koja je u ovom razdoblju vrlo često orijentirana na istraživanje vlastitog tijela. Istraživanjem tijela kroz dodir, dijete spontano dodiruje genitalno područje te slučajno otkriva kako dodirivanje genitalija dovodi do ugodnih osjeta.

RANO DJETINJSTVO (od druge do pete godine)

Nakon prve godine života igra genitalijama postaje sve učestalija, a pojavljuje i se sve veće zanimanje za obavljanje nužde te djeca uočavaju razliku u načinima mokrenja između dječaka i djevojčica. U toj dobi djevojčice mogu pokušavati mokriti stojeći. S oko tri godine djeca počinju uočavati razlike između spolova, prepoznaju obilježja muškog i ženskog spola te se identificiraju s roditeljem istog spola. Ipak, djeca rado koriste i ponašanja koja su karakteristična za suprotni spol pa djevojčice pokazuju zanimanje za automobile i alat, dok dječaci često odijevaju maminu odjeću i igraju se lutkama. U ovoj dobi djeca uče dijelove svoga tijela te izražavaju znatiželju za dijelove tijela druge djece, ali i odraslih. U ovom razdoblju nije neobično da djeca potajice provire u toalet kako bi promatrali roditelja, a vrlo često se uključuju u igre s drugom djecom koje podrazumijevaju pokazivanje i otkrivanje genitalija te istraživanje spolnih razlika, npr. Igra „pokaži mi što imaš“. Počinju se igrati i „igre liječnika“, a sva ova ponašanja su bezazlena, usmjerena su otkrivanju razlika i nisu povezana sa spolnošću odraslih ljudi. Također, u ovoj dobi djecu

zanimaju odgovori na pitanja poput „odakle dolazi beba“ ili „odakle sam ja došao“.

Važno je napomenuti kako djeca ove dobi često dodiruju genitalije radi relaksacije, posebno u krevetu prije spavanja, a skloni su i masturbaciji u javnosti. U ovom razdoblju djeca trebaju naučiti kako je dodirivanje genitalija nešto što čine u privatnosti, dakle kad su sami. Važno je ne osuđivati dijete zbog njegovog istraživačkog ponašanja, **ne kažnjavati ga** i ne pokazivati svoju nelagodu zbog njegovog spolnog ponašanja. U suprotnom, dijete se može početi stidjeti vlastitog tijela. U petoj godini djeca postaju sramežljivija te uočavaju razlike između muških i ženskih spolnih uloga. Vrlo često se igraju „mame i tate“ te se znaju u tim igrama međusobno grliti, ljubiti ili ležati jedno pored drugoga. Prije svega, to je igra oponašanja roditelja koja je potaknuta promatranjem roditelja.

SREDNJE DJETINJSTVO (od pete do osme godine)

U ovoj dobi javlja se osjećaj srama pa se djeca često sakrivaju dok su gola. Pogotovo se sakrivaju od braće ili sestara suprotnog spola. Djecu ove dobi zanima ljudsko tijelo, ali pokazuju nelagodu i smijulje se kada vide da se odrasli ljube ili pokazuju nježnosti. Javlja se i osjećaj privatnosti, a često su skloni pričanju „prostih“ šala i viceva. Također, u ovoj fazi imaju „cure“ i „dečke“ te se mogu držati za ruke, izmjenjivati poljupce i donositi darove. U šestoj ili sedmoj godini postaju još sramežljiviji te postaju svjesni socijalnih ograničenja spolnog izražavanja. Prestaje i sklonost pokazivanju valstih intimnih dijelova tijela te se skrivaju tijekom

presvlačenja ili kupanja, a mogu zahtijevati i da im se kuca prije ulaska u sobu. Djeca postaju svjesna nepromjenjivosti spola. Šestogodišnjaci počinju postavljati pitanja o trudnoći, menstruaciji, spolnom ponašanju i o tome „kako se prave djeca“. Masturbacija u ovoj dobi više nije nasumična, ali sada se obavlja u tajnosti.

Važno je da roditelji shvaćaju spolnost kao prirodan dio života te da su uvijek spremni odgovarati na djetetova pitanja i pružiti mu informacije koje su primjerene njegovoj dobi. Važno je ne izbjegavati pitanja o spolnosti, ne kažnjavati i ne zastrašivati dijete te ni na koji način ne pobuđivati sram zbog njegove spolnosti.

Što je masturbacija?

Masturbacija ili samozadovoljavanje je dodirivanje vlastitih genitalija radi postizanja ugone. Masturbacija je **NORMALNA** pojava u svim fazama razvoja djeteta. Dakle, nakon slučajnog otkrivanja ugone prilikom dodirivanja genitalija tijekom prve godine života, dodirivanje genitalija se u kasnijim fazama razvoja ponavlja upravo radi osjeta ugone. Kako djeca odrastaju, tako masturbacija postaje sve učestalija. Masturbacija je **PRIRODAN I ZDRAV PROCES UPOZNAVANJA VLASTITOG TIJELA**. Ona je prirodan dio spolnog razvoja djeteta, nije štetna i nije pokazatelj abnormalnosti! Masturbacija nije pokazatelj da će dijete postati promiskuitetno ili seksualno devijantno!

ŠTO RODITELJI MOGU UČINITI?

- ✓ Prihvatiti dječje istraživanje vlastitog tijela
- ✓ Djetetu dopustiti da uživa u svom tijelu i naučiti ga da voli sve njegove dijelove
- ✓ NE KAŽNJAVATI dijete zbog dodirivanja genitalija
- ✓ Ne buditi djetetu sram zbog dodirivanja genitalija
- ✓ Ignorirati masturbaciju sve dok dijete masturbira u tajnosti, spavaćoj sobi ili kupaonici
- ✓ Više grliti i maziti svoje dijete te mu svakodnevno pokazivati koliko ga volite – djeca katkad masturbiraju više ako ne dobivaju ljubav i pažnju koju trebaju
- ✓ Ponekad djeca masturbiraju zbog nelagode u neugodnim situacijama – u tim situacijama potaknite nošenje poznatog objekta (lutke, medvjedića i sl.)
- ✓ Sprečavanje masturbacije kaznama može negativno utjecati na djetetovo samopouzdanje, njegovo doživljavanje vlastitog tijela i seksualni život u odrasloj dobi

ŠTO ČINITI KADA UOČITE DA DIJETE MASTURBIRA?

- ✓ Pokušati djetetu odvratiti pozornost tako da ga potaknete na neku drugu aktivnost
- ✓ Postavite granice: objasniti mu da je dodirivanje genitalija privatna aktivnost koja se može činiti kad je potpuno samo u spavaćoj sobi ili kupaonici

KADA SE TREBA ZABRINUTI?

- ✓ Ako masturbacija postane toliko učestala i učini vam se da se dijete ne može kontrolirati
- ✓ Ako dijete pokušava dodirivati drugo dijete po genitalijama
- ✓ Ako dijete masturbira na način na koji si nanosi bol ili se može ozlijediti
- ✓ Ako dijete starije od pet godina, usprkos uputama, nastavlja masturbirati pred drugim ljudima
- ✓ Ako osjećate da vaše dijete masturbira zato što je nesretno, uplašeno ili sl.

ŠTO NE TREBA UČINITI?

- ✓ Ne dopustiti djetetu da promatra seksualne aktivnosti odraslih
- ✓ Ne izlagati dijete pornografskom materijalu
- ✓ Ne dodirivati dijete na neprimjeren način
- ✓ Ne davati seksualne komentare djetetu
- ✓ Ne hodati goli po kući pred djetetom (ponašanja koja se smatraju neprimjerena pred prijateljima i u javnosti ne treba pokazivati niti pred djecom)

BUDITE SPREMNI NA DJEČJA PITANJA O SEKSUALNOSTI!

- ✓ Koristite svakodnevne prilike za razgovor (npr. prilikom presvlačenja pelene kćeri, učite starijeg sina razlici o spolu)
- ✓ Koristite jednostavne izraze i koristite točne nazive za muške i ženske spolne organe
- ✓ Sva pitanja prihvatite smireno, a uz razgovor o tijelu, ne zaboravite razgovor o osjećajima, o privatnosti te o dobrim i lošim dodirima

Pripremila:

Tanja Cvijanović, socijalni pedagog

Dječji vrtić Ivanić Grad

Letak za roditelje

SPOLNI RAZVOJ DJETETA

